

Bijlage bij de notitie **Stelselvergelijking onderwijsaanbod in MBO en HO**

Voorwaarden van de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009

Deze beleidsregel bevat, evenals haar voorgangsters, criteria aan de hand waarvan wordt beoordeeld of met nieuw onderwijsaanbod kan worden ingestemd. De minister dient met een nieuwe opleiding of vestiging van een opleiding in een andere gemeente in te stemmen, wil dat initiatief – indien in geval van een nieuwe opleiding tevens de toets nieuwe opleiding door de NVAO met positief resultaat is afgenomen – in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs kunnen worden geregistreerd en worden bekostigd.

Het is voor een bekostigde instelling niet mogelijk niet bekostigd initieel onderwijs te verzorgen.

Op het instemmingvereiste geldt een uitzondering. Een instellingsbestuur kan een gedeelte van een bestaande opleiding zonder instemming van de minister in een andere gemeente vestigen, wanneer dit gedeelte van beperkte omvang is. Wanneer daarvan sprake is, is in de Beleidsregel gedefinieerd. De notitie ziet derhalve niet op deze initiatieven van beperkte omvang.

Voornemens voor nieuwe opleidingen of het verzorgen van een bestaande opleidingen in een andere gemeente worden getoetst aan het geheel van de voorzieningen die al bestaan. Indien het nieuwe initiatief afbreuk doet aan de doelmatigheid van het geheel van de bestaande voorzieningen, zal hiermee niet worden ingestemd.

De beleidsregel bevat de voorwaarden waaraan de hiervoor bedoelde voornemens worden getoetst. Voor initiatieven die zien op een nieuwe opleiding hbo-bachelor, wo-bachelor, wo-master en initiatieven die zien op vestiging van (een gedeelte) van een opleiding in een andere gemeente gelden de volgende voorwaarden:

- a. de opleiding draagt aantoonbaar bij aan de verdere ontwikkeling van de Nederlandse kennissamenleving doordat de opleiding tegemoet komt aan een door de Minister erkende behoefte aan nieuwe beroepen of aan door de Minister noodzakelijk geachte nieuwe ontwikkelingen, waaronder wetenschappelijke ontwikkelingen in innovatieve sectoren, **of**
- b. de opleiding draagt aantoonbaar bij aan een andere dan onder a genoemde en door de Minister erkende behoefte op terreinen, waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt, **of**
- c. de opleiding wordt gevestigd in een landsdeel waarover bestuurlijke afspraken met de Minister zijn gemaakt om de kennisinfrastructuur aldaar te versterken, om daarmee gebiedsspecifieke knelpunten en achterstandsituaties te verminderen, **en**
- d. het realiseren van de opleiding leidt naar de mening van de Minister op langere termijn niet tot substantieel nadelige of, indien is voldaan aan voorwaarde c, bovenmatig nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het desbetreffende onderwijs- en onderzoeksterrein, waaronder tevens moet worden begrepen het aanbod van vergelijkbaar geaccrediteerd, niet-bekostigd onderwijs, dat de student onder vergelijkbare condities kan volgen als het onderwijs van een bekostigde opleiding, **en**
- e. de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur is voldoende verzekerd.

Indien een voornemen voldoet aan één van de voorwaarden a, b of c en daarnaast tevens aan de voorwaarden d en e, dan wordt het voornemen door de minister ingewilligd.

Anders dan de bacheloropleiding en de masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs en de bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs hoort de masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs niet tot het initiële onderwijs. Dit is anders, indien een hbo-masteropleiding op grond artikel 7.3a, tweede lid, WHW door de minister als zodanig is aangemerkt. Op grond van de tekst van artikel 7.3a van de WHW, zoals nader uitgewerkt in de artikelsgewijze toelichting op dat artikel, hanteert de minister het beleid dat een hbo-masteropleiding als initiële masteropleiding wordt aangemerkt, indien in aanvulling op de hiervoor genoemde voorwaarden a tot en met e (voorwaarde 1 in de beleidsregel), tevens aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

2. het gaat om een opleiding waarvoor aantoonbaar geen of onvoldoende bereidheid in de samenleving bestaat om daarin te investeren en die zonder overheidsfinanciering niet wordt aangeboden of waarvan zonder overheidsfinanciering onvoldoende gebruik wordt gemaakt, en
3. de behoefte op de arbeidsmarkt en de behoefte van het afnemend beroepenveld zijn ten genoegen van de minister objectief vaststelbaar en aannemelijk gemaakt.

Ten aanzien van een voornemen om (een gedeelte van) een hbo-masteropleiding in een andere gemeente te verzorgen, gelden dezelfde eisen als voor het voornemen voor het verzorgen van een nieuwe hbo-masteropleiding.

Afstemmingsoverleg

Indien een instellingsbestuur het voornemen heeft het onderwijsaanbod uit te breiden door (een gedeelte van) een opleiding in een of meer andere gemeenten te vestigen dan dient hij, alvorens het voornemen aan de minister voor te leggen, te overleggen met alle onderwijsaanbieders, die al een vergelijkbare opleiding verzorgen of een schriftelijke verklaring van die onderwijsaanbieders te verkrijgen. Onder onderwijsaanbieders worden tevens begrepen aanbieders van vergelijkbaar, geaccrediteerd, niet-bekostigd onderwijs, dat de student onder vergelijkbare condities kan volgen als het onderwijs van een bekostigde opleiding. Bij het voornemen legt het instellingsbestuur het resultaat van dit afstemmingsoverleg over.

Het wetsvoorstel Versterking Besturing ligt momenteel voor bij de Eerste Kamer. Indien de Eerste Kamer dit wetsvoorstel aanneemt, zal in de WHW de bepaling worden opgenomen dat de eis van afstemmingsoverleg tevens geldt voor voornemens om een nieuwe opleiding te verzorgen. Met dit afstemmingsoverleg wordt een beroep gedaan op de zelfregie van instellingen; instellingen kunnen onderling de verantwoordelijkheid nemen voor het realiseren van een – gelet op de voorwaarden van de beleidsregel - zo doelmatig en daarmee een zo effectief mogelijk opleidingsaanbod. Met de eis dat bij het afstemmingsoverleg ook commerciële aanbieders van onderwijs, zoals hiervoor gedefinieerd, worden betrokken, kan de efficiëntie van het onderwijsaanbod nog meer worden bevorderd.

In de beleidsregel zijn voornoemde voorwaarden nog nader uitgewerkt en is in verband daarmee uiteengezet welke informatie het instellingsbestuur dient te overleggen bij een bij de minister in te dienen aanvraag voor een macrodoelmatigheidstoets.